

Gebruik en sociale klasse

Een nuance die we bij cijfers over gebruik en sociale klasse moeten respecteren is het verschil tussen gebruik en problematisch gebruik dat tot behandeling leidt. Het verband van behandeling met sociale klasse is sterker dan dat van het gebruik met sociale klasse. Dat betekent dat wie in minder comfortabele omstandigheden leeft, bij gelijk gebruik, sneller in de problemen raakt en in behandeling gaat.

Het EMCDDA¹ bundelde gegevens over sociale omstandigheden van de behandelde populatie. “Tot de sociaal-economische factoren die verband houden met drugsgebruik behoren onder andere lage opleidingsniveaus, het vroegtijdig verlaten van school c.q. van school gestuurd worden, werkloosheid, lage salarissen en werk met een geringe status, laag inkomen en schulden, onzekerheid over huisvesting, dakloosheid, druggerelateerde ziekte en sterfte, slechte toegang tot zorg en sociale stigma’s.

Afhankelijk van het gebruikte middel en het patroon in het drugsgebruik, blijken er relevante verschillen te bestaan in de sociale omstandigheden, waarbij de slechtste omstandigheden onder heroïne- en opiaatgebruikers en chronische drugsverslaafden worden aangetroffen.

Van alle cliënten die in Europa in 2001 in behandeling waren, heeft 47 % nooit onderwijs gevolgd of slechts de basisschool afgemaakt; onder drugsgebruikers komen ook vaak hoge percentages vroegtijdige schoolverlaters (al dan niet gedwongen) voor. De omstandigheden kunnen per land en op basis van de gebruikte primaire drug verschillen. Zo hebben opiaatgebruikers (en met name heroïnegebruikers) het laagste opleidingsniveau.

Vanwege hun onzekere sociale omstandigheden hebben drugsgebruikers ook problemen in verband met hun positie op de arbeidsmarkt; de werkloosheidspercentages zijn in vergelijking met de algemene bevolking erg hoog (47,4 % onder drugscliënten en 8,2 % onder de algemene bevolking): het vinden van een baan is moeilijk, drugsverslaafden houden zelden een baan voor langere tijd en komen nauwelijks hogerop². Een onzekere positie op de arbeidsmarkt kan weer tot financiële problemen leiden: drugsverslaafden hebben vaak een laag inkomen of helemaal geen inkomsten uit arbeid (32–77 % van de cliënten in behandeling is afhankelijk van een sociale uitkering). Ook hebben drugsverslaafden doorgaans schulden”.

Tewerkstelling is de meest belangrijke invloed op gezondheidsongelijkheid en op grotere kans op drugproblemen. Een grotere focus moet dus worden gelegd op werkzekerheid als preventieve voorwaarde.

¹ Europees Waarnemingscentrum voor drugs en drugsverslaving, *Jaarverslag 2003: stand van de drugsproblematiek in de Europese Unie en Noorwegen*. Luxemburg: Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen. 2003

² DrugScope (2000) *Vulnerable Young People and Drugs: Opportunities to Tackle Inequalities*. DrugScope: Londen.